

AMSTERDAM KANAVIEN KAUTTA

Pannukakuilla herkuttelua, stand up -huumorille nauramista ja historiaan syventymistä. Näitä kaikkia on tarjolla Amsterdamin veneristeilyillä, ja kanavissa seilaaminen onkin juuri oikea tapa tutustua kaupunkiin.

Teksti
ROOSA HAKKARAINEN
Kuvat
JUSSI PUIKKONEN

Kuvatekstit lorem
ipsum dolor sit amet.

PERJANTAI-ILTAPÄIVÄN TUNNELMA AMSTERDAMIN keskustassa Prinsengracht-kanavan varrella on leppoisa. Istahdamme FlagshipAmsterdam-nimisen aluksen kyytiin, joka alkaa kuuluisan Anne Frankin talon läheltä. Veneessä on jo muita kierrosta odottavia matkailijoita, ja amerikkalainen risteilyemäntä tarjoilee drinkkejä, viiniä ja muita virvokkeita.

Hollantilainen kapteeni Bas de Vries muistuttaa kaikkia tuttavalliseen tyyliin, että veneessä ei sitten saa seistä, kun ajetaan matalien siltojen alta.

Virolainen nuorten matkailijanaisten joukko kyselee kapteenilta monista asioista: kanavien ja siltojen lukumäärästä, kaupungille kauan mainetta tuoneesta prostituutiosta. Vastaukset tulevat jo kolmatta kesää oppaana toimivalta kipparilta ulkomaistista. Kanavia kaupungissa on 165, ja siltoja lasketaan olevan yli 1700 (arviot vaihtelevat 1200–2500 välillä riippuen siitä, mitä alueita otetaan mukaan).

Veneily Amsterdamin kanavissa on todella suosittua. Kippariksi ryhtymiseen ei täällä tarvita erillistä kurssia. Kanavassa ajaminen on pääosin turvallista, joskin venettä on vaikea pysäyttää nopeasti, de Vries muistuttaa.

Pikku firmasta yhdeksi kaupungin suosituimmista kanavaristeilyjen järjestäjistä kasvanut Flagship tekee työtään persoonallisella otteella. Vierailija kuulee tavallisen opastuksen lomassa odottamattomia ja hauskojakin asioita, joita ei kerrota muilla suosituilla turistiristeilyillä.

”Yleensä tämä venekierros menee sitä paremmin, mitä vähemmän jännitän ajamista”, kippari vitsailee.

▲ Kuvatekstit. lorem ipsum dolor sit amet kuala lumpur. d dolor sit amet kuala lumpur. dolor sit amet kuala lumpur.

VAIKKA AMSTERDAM TUNNETAAN KANAVIENSA ANSIOSTA ”Pohjoisen Venetsiana”, harva Hollannin ulkopuolella tietää, miten satoja vuosia vanhat vesireitit ovat syntyneet ja mitä kaikkea ne antavat kaupungille nykypäivänä.

Alankomaiden Hollandiksi nimetty provinssi ja siellä sijainnut Amsterdam alkoivat 1600-luvulla kasvaa niin, että kaupunki levisi suojalinnakkeidensa ulkopuolelle. Asukkaat tarvitsivat uusia venereittejä. Laajentuminen toi lisää ihmisiä kaupunkiin, ja vuosisadan aikana Euroopan kaupan voimakkaasti noussut keskus kuusinkertaisti asukasmääränsä noin 200 000:een.

Amsterdam sijaitsee maantieteellisesti merenpinnan alapuolella ja on rakennettu suoperäiselle maalle. Kanavia kaivamalla pystyttiin ohjailemaan vettä ja rakentamaan lisää taloja kuivalle maalle. Toisin kuin esimerkiksi Pariisi ja Lontoo, jotka ovat ajan mittaan muuttuneet radikaalisti kaupunkirakenteeltaan, Amsterdamin kuunmuotoinen keskusta-alue on säilynyt pääosin ennallaan jo yli 400 vuotta. Unesco onkin nimennyt sen maailmanperintökohteeksi.

Kanavia ei rakennettu aikoinaan vain hyötykäyttöön, vaan niiden esteettisyys on ollut kaupungin kehittäjille alusta asti tärkeää. Kanavakaduille on vuosisatojen aikana tehty myös puutarhoja, joita voi yhä päästä ihailemaan joidenkin talojen sisäpihoilla, esimerkiksi Waldorf Astoria-hotellissa.

Vanha keskusta ei toki ole säilynyt ennallaan ilman säädöksiä: talojen rakentaminen on kanavien varsilla ollut aina tarkoin rajattua.

◀ Kuvatekstit. lorem ipsum dolor sit amet kuala lumpur. d dolor sit amet kuala lumpur. dolor sit amet kuala lumpur.

Kuvatekstit.

► Kuvatekstit.

◄ Kuvatekstit.

Amsterdammassa on ahkeroitu vesiväylien puhdistamiseksi. Kuningatarkin pulahdi kerran uimaan kanavaan asian vuoksi.

RISTEILYVENEEMME LIPUU RAUHALLISEEN TAHTIIN, JA KIPARI de Vries kertoo nähtävyyksistä. Useat rakennukset täällä ovat saavuttaneet ikonisen aseman. Esimerkiksi maailman ensimmäinen pörssi ja maailman suurin kaupungin kansallisarkisto De Bazel sijaitsevat Amsterdammia reunustavien pääkanavien varrella. Neljästä kuuluisimmasta kanavasta kaksi, Herengracht ja Keizersgracht, oli aikoinaan tarkoitettu pääosin asuinalueiksi. Toiset kaksi, Prinsengracht ja Singelgracht, olivat tärkeitä kauppaväyliä.

Nykyään keskeisimpien kanavien varret täyttyvät lähinnä liikehuoneistoista ja ravintoloista. Jos täällä haluaa asua, on oltava miljonääri. Keskiajalla pääkanavien poikkikaduille asettuivat keskiluokka ja taiteilijat, nyt kadut ovat kaupungin suosituinta Nine Streets -ostosalueetta. Matkailijaristeilyt kulkevat yleensä kaupungin pääreittejä pitkin. Jos haluaa tutustua sivukanaviin, on helpointa vuokrata oma vene.

PRINSENGRACHT-KANAVA VIE MEIDÄT AMSTELJOELLE, JONKA virta on tuonut tuoretta vettä kaupunkiin yli 800 vuoden ajan. Kipparimme kertoo, että tällainen vesijärjestelmä on niin ikään keksitty kauan sitten. Vettä ohjailaan kaupungin ulkopuolella sijaitsevien patojen avulla, ja niitä säätelemällä saadaan aikaan puhdistavia virtauksia.

Yhtäkkiä kapteeni kumartuu veneen laidalla ja kauhaisee kanavasta lasillisen vettä.

”Amstelin chardonnaytä”, hän sanoo ja esittelee lasillistaan todistaakseen nesteen todella olevan kirkasta. Risteilyvieraat vakuutettuaan hän kaataa veden kuitenkin takaisin kanavaan, sillä ei se tietenkään juomakelpoista ole.

Veneellä ajaessa kanavissa näkee muovirokkaa, ja erityisesti asuntolaivojen jätevesijärjestelmät ovat huolestuttaneet kaupunkilaisia. Veden roskaisuuteen ovat heränneet myös monet organisaatiot ja matkailuala. Esimerkiksi Plastic Whale -jär-

jestö lisää ympäristötietoisuutta ja järjestää Amsterdammassa risteilyjä, joilla nähtävyyksien katselun ohella kerätään kanavista haavien avulla muovirokkaa pois.

Moni kaupunkilainen on perinteisesti pitänyt kanavia liian epäpuhtaina uimiseen. Vuonna 2012 Hollannin kuningatar Máxima pulahdi täällä kanavaan kampanjoitukseksi paremman vedenlaadun puolesta. Tietoisuus ja uudet toimenpiteet näyttävät tehonneen, sillä nyt näissä vesissä elää myös ruokakaloja, kuten haukia. Näemmekin risteilyllämme kanavien reunoilla seisovia kalastajia, jotka ovat hankkineet luvat pyytämiseen.

KANAVAVENEILY ON NIIN OLENNAINEN OSA AMSTERDAMIA, että tarjolla on tavallisten nähtävyyssierrosten ohella monenlaisia erikoisempiakin kokemuksia.

Esimerkiksi entisestä NDSM-venesatamasta voi hypätä pannukakkuristeilylle, jolla saa maisemia katsellessa syödä rajattomasti näitä paikallisia herkkuja. Ennätys on tietävästi 15 pannukakkua. Muilla kierroksilla on tarjolla vaikkapa hollantilaisien juustojen maistelua tai stand up -komiikkaa.

Kiinnostavimpiin risteilyihin kuuluvat monikulttuurisuutta ja humanitaarista työtä edistävät Lampedusa-kierrokset. Ne tehdään Välimereltä tuoduilla pakolaisten veneillä, joita ohjaavat maahanmuuttajat Syyriasta, Somaliasta, Eritreasta ja Egyptistä.

Vuosittain Amsterdamin kanavissa risteilee noin 5,5 miljoonaa matkailijaa, joita kuljettaa noin 800 alusta. Lisäksi kaupunkiin on rekisteröity noin 7000 yksityisvenettä. Se tarkoittaa, että tavallisena kesäviikonloppuna esimerkiksi Prinsengrachtilla ajelee noin 165 venettä. Ruuhkaisista kana-

Kuvatekstit.

◀ Kuvatekstit.

◀◀ Kuvatekstit.

Risteily on amsterdAMILAISTEN lempipuuhaa. Kaverit veneisiin ja seurustellaan, ja välillä vaihdetaan istumapaikkaa.

vista huolimatta alusten vauhti on noin 30 kilometriä tunnissa. Veneajelulle voi lähteä ympäri vuoden, aamusta iltaan. Talvella näkyimiin tuo kiinnostavan lisän se, että silloin lehti-puut eivät peitä näkymiä kauniisiin hollantilaiskoteihin.

KANAVAKAUPUNGIN HISTORIAALLA ON MYÖS VARJOPUOLENSA. Näemme risteilyllä Amsteljoen varrella ooppera- ja kunnantalon keskuksen, jota kutsutaan Stoperaksi. Sen rakentaminen 1980-luvulla entiselle juutalaisalueelle herätti paljon vastustusta. Oopperan pysäyttämistä tullutta lempinimeä käytetään edelleen, ja samalle alueelle on pystytetty toisesta maailmansodasta muistuttava muistomerkki.

Joelta kurvaamme Herengracht-kanavalle, jolla on monien komeiden rakennusten joukossa pormestarin asuintalo. Sen julkisivuun on kiinnitetty kaksi totista, pienehköä patsasta muistuttamaan kaupungin ja maan synkää siirtomaahistoriaa. Talossa käytiin aikoinaan kauppaa niin orjista kuin mausteista.

Veneessä istuva nuori tanskalainen Manon Wilken kuuntelee selostusta tarkkaan. Hän on muuttanut jokin aika sitten Amsterdamiin ja kiinnostunut sen historiasta.

”Olen käynyt monilla kanavaveneilyillä, mutta Flagshipin kierros on erilainen kuin tyypilliset risteilyt”, hän kertoo.

NYKYÄÄN KANAVAT TOIMIVAT MYÖS MONIEN TAPAHTUMIEN pitopaikkana. Niihin kuuluu Pride-kulkue, hyväksyihän Alankomaat samaa sukupuolta olevien avioliitot ensimmäisenä maana Euroopassa.

Kanavissa juhlietaan myös aina huhtikuun lopulla Kuninkaan päivää, jolloin väylät täyttyvät oranssipukuisista kaupunkilaisista veneissään. Kipparimme mukaan pääkanavan läpi ajaa normaalisti noin tunnissa, mutta juhlapäivinä se voi kestää ainakin seitsemän tuntia.

Jos oleskelee kaupungissa pidempään, kiva idea on tutkia kanavia asukkaiden tapaan itse veneillen. Esimerkiksi Mokumboot-veneitä voi vuokrata viidestä eri paikasta ympäri kaupunkia. Omin päin liikkuen voi käydä vaikka Amsterdamin pohjoisosassa IJ-joen yläpuolella. Siellä kannattaa piiptaata Kansallisessa merimuseossa ja istahtaa oluelle Hanekes Boom -ravintolaan veden äärellä.

Kaupungin itäpuolella Artis-eläintarhan ympäristö on idyllistä asuinalueita, jonka pienemmissä kanavissa on rauhallista ajaa. Siellä sijaitsee esimerkiksi Amsterdamin yliopiston moderni Roeterseiland-kampus, jonka kanavan yli ulottuva rakennus on näkemisen arvoinen.

Kaupunki näyttää veneen kyidistä erilaiselta ja sen äänimaailma tuntuu toiselta kuin kaduilla kävellessä.

▲ Kuvatekstit.

Paikallisten lempipuhua on organisoida kaveriporukalla risteily, jossa musiikki soi ja seurustellaan. Ajamme kahden tällaisen vierä vieressä lipuvan veneen ohi. Niissä hollantilaisnuoret vaihtavat istumapaikkaa tottuneesti veneestä toiseen, jotta voivat jutella kaikkien kavereiensa kanssa.

On kanavissa toki romantiikkaakin. Kun alitamme De Magere Brug -sillan, jonka aiempi versio aikoinaan inspiroi Rembrandtiakin, kyydissä istuva italialainen matkailijamies suutelee vaimoan. Sanonta kertoo, että tämän rakkauden sillan alla piilee onni.

UNIIKKIA VEDEN JA RAKENNETUN YMPÄRISTÖN MAISEMAA täydentävät myös asuntolaivat. Kanavatontit ovat kaupungissa hyvin haluttuja, mutta niiden määrä on rajattu 2500:een. Nykyään yleinen näky ovat myös kanavien reunoille parkkeeratut autot. Suhteellisen useinkin täällä tipahtaa autoja veteen. Kapteeni de Vries kertoo, että erityisesti Tesloja on viime vuosina kalasteltu kanavista: niiden parkkeeraus-toiminto ei tunnista kanavien reunojen tukikaiteita.

Kun lähestymme kierroksen loppua, palaamme alkupisteeseen. Samalla huomaamme kanavien reunamille pystytetyt metalliset tukiseinämät. Siinä missä kanavanvarsiensien taloja on täällä kunnostettu, niiden alla olevat rakenteet ovat usein jääneet huomiotta. Talojen ja siltojen perustusten korjausten on arvioitu kestävän ainakin 20 vuotta ja maksavan yli kaksi miljardia euroa. Amsterdam on kanavineen niin erityinen kaupunki, ettei sen ylläpito ole yksinkertaista.

Vaikka matkailijoiden virta osaltaan kuluttaa kaupunkia, se myös tuo tänne paljon varoja. Niin Amsterdamin kanavien kauneus voi säilyä seuraavatkin vuosisadat. 🍷

Kuvatekstit.

Veneellä liikkussa kaupunki näyttää ja kuulostaa erilaiselta kuin kaduilla kävellessä. Monet kanavanvarret ovat täällä arvoalueita.

Veneristeilyjä Amsterdamissa

Venefirmoja on kaupungissa monia. Tunnin kierros maksaa aikuiselta yleensä noin 15–30 euroa.

Flagship Amsterdam

15–23 euroa. Pienyritys tekee omintakeisia risteilyjä. Koodilla WELCOMEBACK saa alennuksen. flagshipamsterdam.com

Stromma Cheese & Wine Cruise

44,50 euroa. Juustojen ja viinien ystäville sopiva illallisteily. Tarjolla on myös päivällä ja illoin pizzakierros, 35 euroa. stromma.com

Fun Amsterdam

43 euroa. 75 minuutin kierroksella yksityisveneeseen kyydissä on kuski ja ammattikoomikko. funamsterdam.com

Plastic Whale

Kahden tunnin yksityisvene 250 euroa. Ympäristönsuojelua edistävä organisaatio järjestää muovinkalastusristeilyjä tilauksesta. plasticwhale.com

Pannenkoekenboot

Aikuiset 19,50 euroa, lapset 14,50 e. 75 minuutin risteilyllä tarjoillaan buffetista pannukakkuja suomalaisilla ja makeilla täytteillä. pannenkoekenboot.nl

Lampedusa

Maksuna vapaaehtoinen lahjoitus. Maahanmuuttaneiden uusamsterdamilaisten järjestämä kierros, jossa tarinat kerrotaan siirtolaisten näkökulmasta. Kierroksia tehdään Välimereltä tuoduilla aluksilla, joissa ennen kuljetettiin Afrikasta siirtolaisia Eurooppaan. rederijlampedusa.nl

Mokumboot

Vuokraa oma vene, 95 euroa/kaksi tuntia. mokumbootverhuur.nl